O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

ZAMONAVIY INNOVATSION TADQIQOTLARNING DOLZARB MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR

mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami

(2024-yil 17-18-may)

(1-qism)

JIZZAX-2024

“Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar” mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali, 2024-yil 17-18-may. 410-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur’atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e’tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma’ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas’ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., PhD. O‘ralov A.I.

Tahrir hay’ati a’zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., t.f.f.d.(PhD), dotsent Abdumalikov A.A., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), dots. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dotsent Alibayev S.X., p.f.f.d. (PhD) Halimov O‘.H., p.f.f.d.(PhD), dotsent Karshiyev A.A., f.f.f.d.(PhD), dotsent Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dotsent Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD), dotsent Mustafaqulov M.A., f.f.f.d. (PhD) Alibekov D.A.., f-m.f.f.d. (PhD) Sharipov X.F., ps.f.f.d.(PhD) Norbekova B.Sh., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Qayumov O.A., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma’ruza tezislarining mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

bitta misol bugungi kun pedagog hodimni har kungi ongdan professional axloqiy kasbiy mutaxassisilikni ta’lab qiluvchi hamda nazariy ongga o‘tishni taqozo qilmoqda. Kasbiy axloq normalari darhol tan olinmaydi, bu fikrlarning kurashi tufayli sodir bo‘ladigan jarayondir. Kasbiy ma’naviyat va jamoat ongi o‘rtasidagi munosabatlar muhitni to‘g‘ri anglay olishga bog‘liq. Turli xil professional etika o‘z an’analariga ega, bu asrlar davomida ma’lum bir kasb vakillari tomonidan ishlab chiqilgan asosiy axloqiy normalarning davomiyligi mavjudligini ko‘rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, ma’naviyat insonni jamiki boshqa mavjudotlardan ajratib turuvchi ijtimoiy hodisa, odam ruhiy va aqliy olamining majmui, inson qalbidagi ilohiy nur bo‘lsa, kasbiy ma’naviyat kasb-hunar ta’limi tizimining kasbga yo‘naltirilgan nazariya va amaliyot bosqichidagi faoliyatidir. Har qanday muammo yechimi integrasiyalashgan bilimni talab etadi. Axborot-ta’lim muhiti chuqurlashgan bilimlar integrasiyasini, shuningdek, tadqiq qilinayotgan muammo yuzasidan fan bilimlari sohasini, balki hamkorning xususiyatlarini, uning dunyoni bilishi va tushunishini, qarashlarini bilishni ham taqozo qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dotsent, T.N.Qori-Niyoziy nomidagi O‘zbekiston pedagogika fanlari ilmiy tadqiqot instituti “Texnologiya ta’limi nazariyasi va metodikasi” bo‘limi boshlig‘I Komiljon Karimov “Professional ta’lim tizimi pedagog kadrlarini kasbiy rivojlantirishning innovatsion axborot-didaktik shakllari” (maqola)

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida»gi Farmoni.// O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to‘plami. –T., 2017. –B.39.

3. Barkamol avlodni tarbiyalashda past saviyali «ommaviy madaniyat» salbiy ta’sirining oldini olish. Ma’ruza matni. / Mualliflar jamoasi. –T., 2013.

4. Gularam Kamilovna Masharipova, Tamara Jo‘rayevna Xo‘janova “Kasbiy ma’naviyat” fanidan (barcha ta’lim yo‘nalishlari 1 kurs magistratura talabalari uchun darslik) “Fan ziyosi” nashriyoti Toshkent – 2022

TA’LIM JARAYONIDA MOBIL ILOVALARDAN FOYDALANISHNING METODIKASI

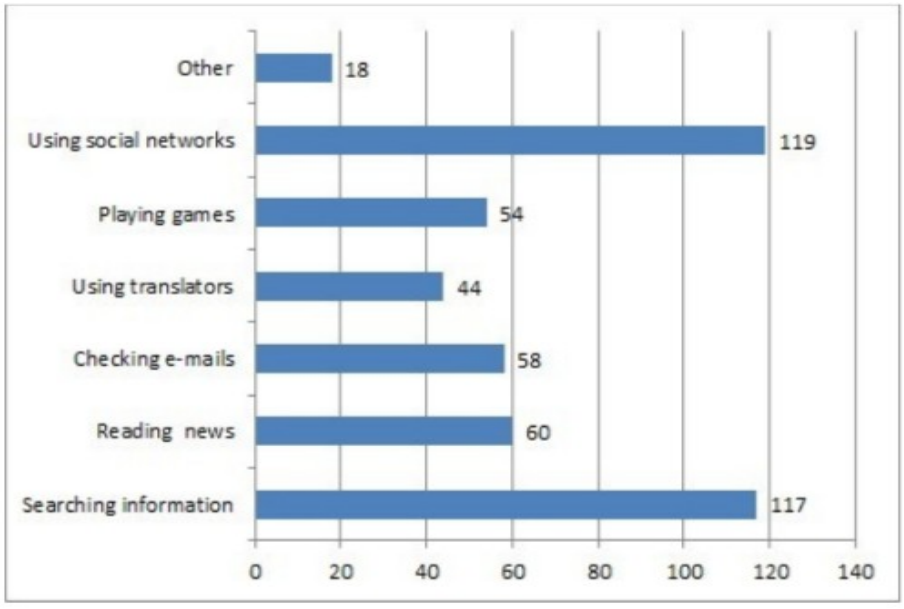
p.f.f.d.(PhD), dots. Karshiyev Abror Amrullayevich,
Qurbonov Mehroj Akbar o‘g‘li
O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali
abrorkarshiyev@jbnuu.uz

Annotatsiya. Maqolada mobil ilovalardan ta’lim jarayonida foydalanishning metodik jihatlari tadqiq qilingan. Kasbiy va pedagogik faoliyat asoslarini hisobga olgan holda o‘quv jarayonining klassik tarkibiy qismlarini ajratib ko'rsatilgan. Shu bilan birga mobil ilovalardan foydalanib tashkil etilgan ta’lim jarayonining pedagogik xarakteri va uning bosqichlari hamda aspektlari haqida so‘z yuritilgan.

Kalit so‘zlar: mobil texnologiyalar, Flutter, Dart, Java, JavaScript, Android, iOS.

Kompyuter texnologiyalarini hayotimizning har bir sohasiga kirib kelishi ish unumdorligini oshirish bilan bir qatorda sifat va samaradorlikni oshishiga olib keldi, ayniqsa ta’im sohasida. IT texnologiyalaridan foydalangan holda o‘quv jarayonini takomillashtirish bugungi kunda butun dunyoda ommalashib bormoqda. Shuningdek, Mobil texnologiyalarning jadal rivojlanishi ularning ta’im jarayoniga yanada kengroq jalb etilishini ta’minlamoqda.[1] Kompyuterlar va mobil texnologiyalar yordamida o‘qitish masalalari ko‘plab olimlarni: pedagoglarni va IT mutaxassislarini qiziqtiradi. Iqtisodiyot bozorida mutaxassislarning raqobatbardoshligi ko‘p jihatdan ularning bilim sifatiga bog‘liq.

Ta’lim sohasida mobil qurilmalardan foydalanishning o‘sishini va ularning ta’im jarayonida o‘ynagan rolini ko‘rsatadi. Bu tahlil quyidagi ko‘rsatkichlarga e’tibor beradi: Mobil qurilmalar iste’molining o‘sish darajasi. Ommaviy axborot ma’umotlariga ko‘rara, mobil qurilmalar iste’moli dunyodagi ta’im sohasida tez-tez o‘smoqda. Bu, o‘quvchilar, o‘qituvchilar va mas’uliyat tashkilotlar o‘rtasida o‘rganish va ma’umot almashish uchun mobil qurilmalardan foydalanishni ko‘paytirishda ko‘rinadi[2]. Riga Texnika Universitetining Kompyuter fanlari va axborot texnologiyalari fakultetining 1-kurs talabalari o‘rtasida “Kompyuter tizimlari, avtomatlashtirish va kompyuter injiniringi”, “Axborot texnologiyalari” va “Intellektual robot tizimlari” bo‘yicha to‘rtta o‘quv dasturini o‘z ichiga olgan so‘rovnoma o‘tkazildi. o'quv jarayonida mobil texnologiyalardan foydalanish. So‘rov 2018-yilda o‘tkazildi va unda 161 nafar talaba ishtirok etdi[5](1-rasm).

1-rasm. Ko‘p ishlatiladigan mobil qurilma xususiyatlari

Keling, siz bilan mobil ilovalar yaratuvchi texnologiyalar bilan tanishib chiqaylik. Flutter texnologiyasi. Flutter - bu mobil ilovalarni yaratish uchun Google-ning bepul va ochiq manbali UI tizimi. 2017-yilda chiqarilgan Flutter dasturchilarga bitta kod bazasi va dasturlash tili bilan mobil ilovalar yaratish imkonini beradi. Bu

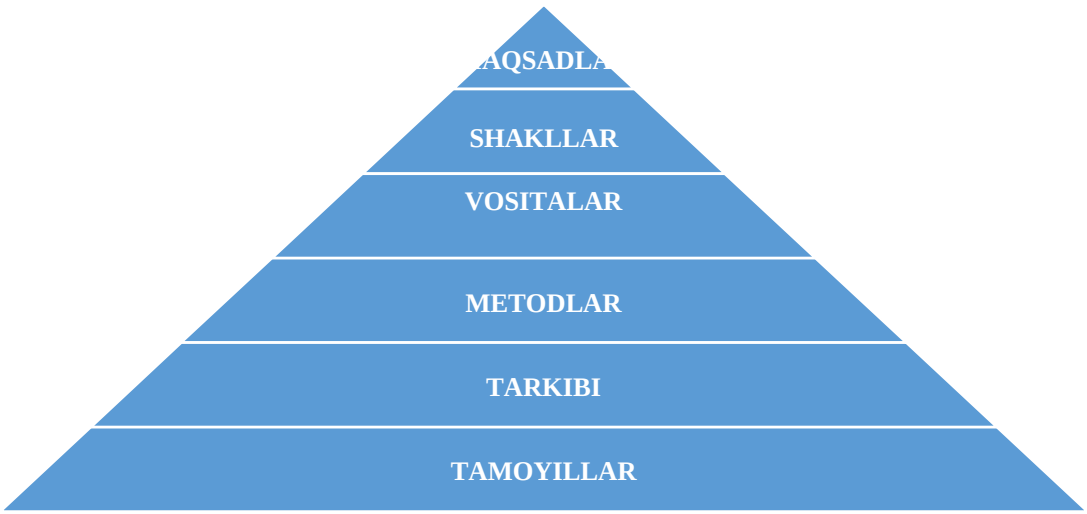
imkoniyat iOS va Android ilovalarini sodda va tezroq yaratish imkonini beradi. Flutter tizimi yordamida mobil ilovalarni yaratuvchi dasturchilar buni Dart deb nomlangan dasturlash tilidan foydalanadilar. JavaScript kabi sintaksisga ega bo‘lgan Dart - bu asosiy dasturlash tili bo‘ib, u front-end ishlab chiqishga qaratilgan. Flutter yangi platformalararo texnologiya bo‘sada, tobora ko‘proq kompaniyalar Flutterni Xamarin, Sordova va Reast Native kabi texnologiya o‘rniga tanladilar[6](2- rasm).

2-rasm. Flutter texnologiyasi Rivojlanish guruhlari Flutterni tanlashining asosiy sabablaridan ba’zilari:

O‘rganish oson. Flutter ishlab chiquvchilarga OEM vidjetlariga kirish yoki ko‘p kodlardan foydalanmasdan mahalliy mobil ilovalarni yaratish imkonini beradi. Bu, Flutterning ayniqsa jozibali foydalanuvchi interfeysiga qo‘shimcha ravishda, mobil ilova yaratish jarayonini ancha soddalashtiradi[7].

Materiallar va metodlar. Mobil ta'lim pedagogik jarayonining asosiy maqsadi sifatida biz o'quvchilarni har tomonlama rivojlantirishni ko'rib chiqamiz. Ta'lim jarayonining yo'nalishi o'quvchilarni tayyorlash va rivojlantirishning yanada aniq maqsad va vazifalarini, shuningdek uning mazmunini belgilaydi. Maqsad va mazmun mobil ta'lim pedagogik jarayonining eng muhim mazmun-maqsadli komponentidir. Mobil ta'lim pedagogik jarayonining maqsadlari biz tomonimizdan iyerarxiya (2-rasm) shaklida taqdim etiladi, jumladan: mobil ta'lim doirasidagi darsning maqsadlari; mobil ta'lim orqali amalga oshiriladigan alohida fan (kurs) bo'yicha o'qitish va ta'lim maqsadlari; mobil ta'lim tizimining maqsadi; ta'lim standartiga mos keladigan jamoat buyurtmasi shaklidagi davlat maqsadi.

2-rasm. Mobil ta’lim jarayoni komponentlarining iyerarxiyasi

Biz tadqiqotimizda mobil ilovalardan foydalanib tashkil etilgan ta‟limning pedagogik jarayoni siklik xarakterga ega ekanligi, uni uch: tayyorgarlik, asosiy va yakuniy bosqichga bo'lish mumkinligini keltiramiz Java kod yozilgan fayllar (*.java bilan nihoyalanuvchi) kompilatsiyadan keyin bayt kod (bytecode) ga o‘tadi va bu bayt kod Java Virtual Mashinasi JVM tomonidan o‘qib yurgizdiriladi. Java SE (Java Standart Edition) — serverda, shaxsiy kompyuterda desktoplarda ishlovchi dasturlar, appletlar yaratish uchun ishlatiladi[6]. Bu texnologiya yordamida yaratilgan dasturlar deyarli barcha operatsion tizimlarda ishlay oladi(Windows NT, Macintosh,Linux va Solaris). Shu bilan birga JavaSE boshqa Java turlarining asosi hisoblanadi. JVM (Java Virtual mashinasi) JVM ning vazifasi tarjimonlik ya’ni, dastlab biz yozgan *.java fayl kompilyator yordamida bayt kod ga o‘giriladi va JVM yordamida esa mashina tiliga aylantiriladi Dart - Google kompaniyasi tomonidan, umumiy qo‘lanish uchun yaratilingan dasturlash tilidir. U asosan veb dasturlar yaratish uchun mo‘jallangan bo‘ib (ham mijoz, ham server tomon uchun), shu bilan birga mobil ilovalar ham yaratish mumkin. Xulosa. Hozirda maktablar, kitoblar va kompyuterlar yetishmaydigan joylarda ham mobil texnologiyalardan keng foydalanilmoqda. Mobil telefonlar narxi doimiy ravishda pasayib bormoqda, shuning uchun ko‘p odamlar, hatto eng qashshoq hududlarda ham bunday qurilmalarni sotib olish va ulardan qanday foydalanishni bilish imkoniyatiga ega. Ko‘payib borayotgan loyihalar mobil texnologiyalar sifatli ta’lim olish imkoniyatidan mahrum bo‘lgan talabalar uchun ajoyib o‘quv vositasi ekanligini ko‘rsatmoqda. Shunday qilib, Mobil texnologiya o‘quv natijalarini baholash jarayonini tezlashtiradi va o‘quvchilar va o‘qituvchilarga taraqqiyotni tez kuzatish imkoniyatini beradi. O‘tkazilgan statistikalar va kuzatishlar shuni ko‘rsatadiki, mobil ilovalarni ta’lim jarayonoda qo‘llash ta’limda sifat va samaradorlikni oshishiga olib kelmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Spalviņš, A., Šlangens, J., Lāce, I., Aleksāns, O., Krauklis, K., Šķibelis, V., Levina, N., Mačāns, A.: Hydrogeological Model of Latvia, First Results. Boundary Field Problems and Computer Simulation. 51, 4-12 (2012). ISSN 2255-9124. e-ISSN 2255-9132.
2. Amrullayevich K. A., Mamatkulovich B. B. TALABALARDA AXBOROT BILAN ISHLASH KOMPETENTSIYASINI SHAKILLANTIRISHDA DIDAKTIK VOSITALARINING METODIK XUSUSIYATLARIDAN FOYDALANISH //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – С. 645-650.
3. Amrullayevich K. A., Obid o'g'li S. J. ELEKTRON TALIM MUHITIDA TALABALARDA AXBOROT BILAN ISHLASH KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISH //International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research. – 2022. – С. 641-645.
4. Karshiyev A. A., Sobirovich E. G. INFORMATION FOR STUDENTS COMPETENCE DEVELOPMENT METHODOLOGICAL FEATURES //Thematics Journal of Education. – 2022. – Т. 7. – №. 3.

5. Karshiyev A. A., Mamatkulova U. E., Shobutayev Q. S. IMPLEMENTATION OF A QUALIMETRIC APPROACH IN MANAGING THE QUALITY OF EDUCATION OF STUDENTS OF A MODERN UNIVERSITY //European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. – 2019. – T. 7. – №. 12.
6. Javlon, K., & Erali, M. (2023). STRUCTURE AND PRINCIPLE OF OPERATION OF FULLY CONNECTED NEURAL NETWORKS. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 136-141.
7. Мустафоев, Е., & Холматов, Ж. (2023). Brayl matn tasviri sifatini oshirish usullari. Информатика и инженерные технологии, 1(2), 23-27.
8. Mamatkulovich, B. B. (2023). Alijon o'g'li HA Facial Image-Based Gender and Age Estimation. Eurasian Scientific Herald, 18, 47-50.
9. Babakulov B. UNİVERSİTET TALABALARİ UCHUN CHUQUR O'RGANİSHGA ASOSLANGAN YUZNİ ANİQLASHDAN FOYDALANGAN HOLDA AVTOMATİK DAVOMAT TİZİMİ //Инновационные исследования в современном мире: теория и практика. – 2023. – Т. 2. – №. 3. – С. 74-76.
10. Choryorqulov G'.H., & Qosimov N.S. (2023). ELEKTRON JADVAL MODELINING TAVSIFLANISHI. PEDAGOGS Jurnali, 30(3), 67–73.
11. 2.TA'LIMDA DASTURLASH JARAYONINI BAHOLASHGA ASOSLANGAN AVTOMATLASHTIRILGAN TIZIMNI TADBIQ ETISH N Nizomiddin International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 24-28
12. Ramazon, Mixliyev, and Babayarov Abdusattor. "MIKROSKOP YORDAMIDA HUJAYRALARDAGI QON VA OQ QON HUJAYRALARI SONI BO'YICHA BEMORLARNING SOG'LIG'INI ANIQLASH." International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research (2023): 133-137.
13. Ramazon, Mixliyev, and Babayarov Abdusattor. "MIKROSKOP YORDAMIDA HUJAYRALARDAGI QON VA OQ QON HUJAYRALARI SONI BO'YICHA BEMORLARNING SOG'LIG'INI ANIQLASH." International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research (2023): 133-137.

O'QUVCHILARDA AXBOROT BILAN ISHLASH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Karshiyev Abror Amrullayevich
O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali
Ahmedova Dilnavoz Yo'ldosh qizi
O'zbekiston Milliy universiteti Jizzax Filiali talabasi
abrorkarshiyev@jbnuu.uz

Annotatsiya: Maqolada o'quvchilarning axborot kompetentligini rivojlantirishning metodik jihatlari o'rganilib, ishchi ta'rif qabul qilingan. Axborot kompetenligini rivojlantirish jarayonini mustaqil hayotiy faoliyat davomida axborotlar